

Stavaři si netroufají předpovídat

Pravidelnou Kvartální analýzu českého stavebnictví od sdružení CEEC Research jsme tentokrát očekávali s větší zvědavostí než jindy. Zachycuje přelom covidových let 2020 a 2021 a očekávání výsledků prvního a druhého letošního čtvrtletí.

Zatímco loňský první kvartál byl ještě velice silný, stavební výroba rostla o 2,3 % meziročně, nejnovější Kvartální analýza očekává pokles o 1,4 %. Výkon pozemního stavitelství se sníží meziročně o 2,7 %, inženýrské stavitelství naproti tomu doufá v růst o 0,6 %. Ve druhém letošním čtvrtletí stavební firmy očekávají další pokles výkonu, a sice meziročně o 0,7 %. Údaje vycházejí z dotazníkového průzkumu a z rozhovorů se šéfy 110 významných stavebních společností, které uskutečnilo sdružení CEEC Research letos v únoru.

PODRŽÍ TO STÁT

V kontextu nejsou jejich očekávání pro letošní první čtvrtletí nijak zdrcující. Vychází statistická základna stejného období loňského roku byla stále ještě docela vysoká. A jestliže za celý minulý rok stavebnictví spadlo o 7,7 %, přičemž pozemní stavitelství vykázalo propad 10,1 % a inženýrské o 1,0 %, pak se v podstatě očekává výrazné zpomalení propadu.

„Bohužel lze očekávat, že vývoj českého stavebnictví nebude z důvodu dopadů pandemie COVID-19 pozitivní a na trhu převládne zejména opatrnost investorů z hlediska dalších investic. Věřím ale, že tomu tak nebude v rámci veřejných zakázek státních investorů. Samozřejmě otázkou je, v jaké výši budou investovat kraje, města a obce, neboť u nich lze očekávat poměrně zásadní propad v příjmech, což může mít negativní dopad do jejich investic,“ říká Radek Mátl, generální ředitel Ředitelství silnic a dálnic.

Pravdou je, že loni vláda navýšila státní investiční výdaje na 172,7 mld. Kč a posílila rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury (SFDI) z původních 107 mld. Kč na 114 mld. V loňském roce jsme byli v Development News skeptičtí, jak se toto zvýšení projeví ve stavebním ruchu, protože peníze nejsou všechno – a stále chyběl nový stavební zákon. Nicméně, údaje o inženýrském stavitelství napovídají, že zvýšené investiční výdaje a připravenost staveb přece jen odvětví napomohly, na rozdíl od dříve ohlašované a prosazené novely stavebního zákona. V současné době jsou v jednání Parlamentu ČR nový stavební zákon a zákon o liniové výstavbě. Jejich schválení nebude snadné, jak se ukázalo v komunikaci mezi Sněmovnou a Senátem. Ale i kdyby se to letos podařilo, potrvá ještě nějakou dobu, než nová ustanovení vstoupí do praxe a pohnou s ní.

Dotazovaní ředitelé stavebních firem ale zmiňují ještě dva zásadní problémy vedle finanční slabosti municipalit. Prvním jsou nedostatečné kapacity projekčních a stavebních společností a dalším již výše zmíněná schopnost státu stavby realizovat. „Veřejné zakázky budou pro udržení stability ve stavebním sektoru v následujícím období rozhodující. Pro jejich hladký průběh je naprosto zásadní, aby jim předcházela kvalitní příprava,“ upozorňuje Robert Špalek, předseda České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (ČKAIT), a upřesňuje: „Zejména u liniových staveb se jedná o velmi dlouhý schvalovací proces. Nestačí do rozpočtu napumpovat peníze, ale je nutné investice připravit tak, aby se finanční prostředky daly využít. Bohužel jsme v minulosti byli často svědky situace, kdy peníze na investice v pokladně

byly, ale s přípravou se započalo příliš pozdě. Investice se proto nekonaly. Přitom jsou projekty pouhým zlomkem vynaložených prostředků. Měly by se připravovat v potřebném předstihu v době, která samotné stavbě předchází.“

Přes to všechno byl loňský rok, co se veřejných zakázek týká, celkem úspěšný. Bylo zadáno 6 243 zakázek (včetně jejich částí), což je o 26,4 % více než v předchozím roce. Hodnota zadaných zakázek činila 171,9 mld. Kč, což představovalo pokles o 4,6 %. Z toho hodnota zakázek ve výši s hodnotou pod 1 mld. Kč stouply v celkové hodnotě o 7,4 %.

Na rozdíl od předcházejících analýz si tato aktuální zřejmě „netroufá“ předpovědět vývoj v celém letošním roce, natož příštím. Odhady se objevují sporadicky a jen v citacích respondentů. „Když rozdělíme stavební produkci na části, kde čtvrtinu představuje financování dopravní infrastruktury cestou státu, nebo chceme-li SFDI, tak tam

ROBOTI PŘIJDOU JEN POZVOLNA

Nově tým CEEC Research zkoumal postup robotizace ve stavebnictví. Kapitulu nazval Stavebnictví 4.0. Své poznatky shrnul do následující charakteristiky: „Téměř polovina ředitelů si pod pojmem Stavebnictví 4.0 představuje komplexní přístup k výstavbě (49 %). V současné chvíli stavební společnosti využívají na stavbách nejčastěji přenosná zařízení, jako je tablet nebo notebook (82 %). Největší potenciál robotizace vidí stavební společnosti v provádění konstrukcí (37 %). Stavební společnosti by měly největší zájem o robotická stavební zařízení, která by mohla nahradit část manuální práce (38 %).“

Potíže s robotizací vidí ředitelé např. v tom, že každá stavba je neopakovatelný originál. Kromě výroby stavebních materiálů a konstrukcí se s nimi dá počítat při geologických pracích a přípravě staveb. Další problém je zřejmě ve vzdělávání stavebních inženýrů a řemeslníků, kteří nejsou v robotizaci a počítačových dovednostech dobře informovaní a trénovaní.

Do budoucnosti se zahleděl Libor Libich z útvaru korporátního obchodu Generali České pojišťovny: „Z důvodu omezeného počtu pracovní síly poroste tlak na využití robotizace ve stavebnictví. Jakmile budou předvedeny funkční roboty jako součást celého stavebního procesu včetně jim přizpůsobených technologií a logistiky, budou projektanti moci (muset) zohlednit využití robotů při výstavbě, a to se stane standardem při výstavbě zejména technologicky unifikovaných projektů,“ informoval CEEC Research.

Povzbudivé je, že čtvrtina dotazovaných ředitelů využívá metodu BIM. Pětina respondentů používá dálkově ovládané stroje. Drony a technologie digitální fabrikace jsou využívány 15 % dotazovaných. Již menší část dotazovaných užívá 3D skener nebo digitální fotogrammetrii (7 %), RFID štítky (6 %) nebo virtuální realitu (3 %). Naproti tomu 12 % respondentů nepracuje se žádnou z uvedených digitálních technologií. Jako důvody, proč firmy využívají robotických technologií, byly v průzkumu nejčastěji uváděny zvýšení produktivity (46 %), pokrytí nedostatku pracovních sil (36 %), zvýšení kvality (7 %) a zvýšení bezpečnosti (6 %).

Mnoho ředitelů se shoduje v tom, že při některých dílčích činnostech bude možné roboty využít, ale při realizaci staveb, zejména inženýrských, je to otázka hodně vzdálené budoucnosti. „Potenciál využití robotických technologií ve stavebnictví určitě je, avšak asi ne s tak širokým záběrem jako v jiných odvětvích,“ říká Roman Rusz, jednatel společnosti Morcinek, a rozvíjí myšlenku: „Stavebnictví je v podstatě zakázková výroba, kdy každá stavba je unikátní. Do designu vnáší lidský faktor unikátnost a tvoří výsledný architektonický prvek. Robotizovat se zajisté dají opakující se procesy, a právě zde vidím využití. Už nyní začínají být k vidění betonové budovy vytvořené robotickou technologií. Robotické technologie začínají zvládat zdění a určité potenciál robotických technologií ve stavebnictví není zdaleka vyčerpán. Uvidíme, jak bude vývoj pokračovat, jak budou tyto technologie dostupné a jaké budou tvořit výsledky co do kvality a do produktivity.“

JAN FERENC / FOTO: REDAKCE

očekávám vývoj dobrý, pro rok 2021 je do SFDI alokována částka nejvyšší v historii. Druhá čtvrtina už je trochu složitější, sem patří zbylý státní a veřejný sektor (obce, města, kraje – jednoduše samosprávy). Zde už se vývoj odhaduje hůře, samosprávné celky jsou závislé na výkonnosti ekonomiky, resp. na výběru daní, z toho pak vyplývá příděl do jednotlivých rozpočtů,“ vysvětluje Jiří Nouza a doplňuje: „Tady už optimismem velmi šetřím a spíše očekávám zhoršení. Co je velmi nejisté, jsou investice soukromého sektoru, ale obávám se, že dojde na straně soukromých investorů k výrazným škrtům z důvodů obav o vývoj ekonomiky. Takže když to vše spojíme dohromady, řekl bych, že minus 10 % v celoročním srovnání s rokem 2020 by byl přijatelný výsledek. Je to ale téměř v rovině věštění.“